

„A nyelv számít!”

Az Egyesült Nemzetek (ENSZ) közgyűlése *A Nyelvek Nemzetközi Évének* nyilvánította a 2008-as évet. Az UNESCO, az ENSZ Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete felismerte a nyelvek fontosságát és létjogosultságát az emberiség életében, annál is inkább, mivel az elkövetkezendő évtizedekben helyi nyelvek ezrei tűnhetnek el.

A nyelv kulcsfontosságú szerepet tölt be az egyén és a csoport identitásának megélésében. Megőrzése feltétlenül szükséges a békés egymás mellett élés, a fenntartható fejlődés érdekében, továbbá ahhoz, hogy harmonikus kapcsolat jöhessen létre az eltérő közösségek között mind helyi, mind globális szinten.

Továbbá, a kulturális sokszínűség szorosan kapcsolódik a nyelvi sokféleséghez, ahogyan az UNESCO 2001-ben, *A Kulturális Sokféleség Egyetemes Nyilatkozata és annak Cselekvési Terve* című dokumentumban megfogalmazta, valamint további két egyezményben is a kulturális örökség és kulturális változatosság védelmét tűzte ki célként a szervezet.

A siketek közössége nem más, mint egy nyelvi kisebbség

Harlan Lane nyelvész, történész, a „Lélekkel hallani – A siketség története” c. mű szerzője korábban így nyilatkozott a jelnyelvel kapcsolatos munkájáról: *„mindenütt igyekszem feltárni azt a nagyon fontos nyelvészeti felfedezést, hogy a jelnyelv ugyanolyan természetes nyelv, mint az angol vagy a német, és azokkal egyenrangú.”* Ez a jelentős felfedezés *„új megvilágításba helyezi az egyes országok siket közösségeit, a siketeket. A hallók lassan megértik, hogy a siketek közössége nem más, mint egy nyelvi kisebbség.”*

Az UNESCO által közzétett nyilatkozat szerint, néhány nemzedék élete során, a világon beszélt 7000 nyelvnek akár 50%-a is eltűnhet. Ezen nyelveknek ma már kevesebb mint az egynegyedét használják iskolákban és *a kibernetikában*, ráadásul a legtöbbet csak elszórtan beszélik. Nyelvek ezrei – melyeket helyi közösségek mindennapi kommunikációként használnak – hiányoznak az oktatási rendszerből, az elektronikus és nyomtatott médiából, és általában a hétköznapi használatból.

A fent idézett interjúban Lane kritikusan beszélt a siket gyermekek oktatásáról, mivel szerinte az *„hogy a siket gyermekeket rendes iskolákba járassák, odavezet, hogy már egyáltalán nem tanulják meg a saját nyelvüket, és saját kultúrájukat, identitásukat csak jóval később fedezhetik fel. A nyelvész szerint „gyermekünket egészen bizonyosan kétnyelvűként kell felnevelnünk.”* mivel *„ez a kisebbség az egyetlen olyan nyelvi kisebbség, amelyet nem lehet megszüntetni.”*

Sürgősen cselekdünk kell!

De hogyan? Az UNESCO megadja a választ. Úgy, hogy elősegítjük olyan nyelvi irányelvek kialakítását, amelyek lehetővé teszik a különböző nyelvi közösségeknek azt, hogy szabadon használják első nyelvüket, vagy anyanyelvüket, a lehető legszélesebb körben – a hétköznapi éppúgy, mint az oktatásban; emellett legyenek birtokában egy nemzeti- vagy regionális nyelvnek, továbbá egy világnyelvnek.

Ugyanakkor bátorítani kell az uralkodó nyelvek beszélőit is arra, hogy tanuljanak meg egy másik nemzeti- vagy regionális nyelvet, és egy-két világnyelvet is. Globalizálódó világunkban csak akkor található meg a helyét minden nyelv, ha a többnyelvűség széles körben elfogadottá válik.

Közös célunk, hogy a nyelvi változatosság és a többnyelvűség fontosságát felismerjék mind nemzeti és regionális, mind nemzetközi szinten; a különféle szervezetek támogassák a nyelvek használatát olyan területeken, mint az oktatás, állami hivatalok, igazságszolgáltatás, a kultúra, a média, a kibernetika, és a kereskedelem.

Ennek érdekében az UNESCO felkéri az országok kormányait, az ENSZ szervezeteket, civil szervezeteket, oktatási és szakmai intézményeket, egyesületeket, hogy vállaljanak szerepet az összes létező nyelv védelmében és népszerűsítésében! Minden fórumon hirdessék, hogy „a nyelv számít!”.

Mint minden évben, a kilencedik **Anyanyelv Nemzetközi Napja** február 21-én kerül megrendezésre. Idén különleges jelentőséggel bír ez a dátum, amennyiben határidőként szolgálhat minden olyan kezdeményezés bemutatására, elindítására amelyet a fenti témában megfogalmaznak. A Nyelv Nemzetközi Éve, 2008, egyedülálló lehetőséget nyújt arra, hogy tényleg tegyünk valamit közös céljaink megvalósításáért.

Részletek Koïchiro Matsuura, az UNESCO Főigazgatójának üzenetéből (2008), a Nyelvek Nemzetközi Éve alkalmából. E témáról bővebben a Magyar UNESCO Bizottság honlapján olvashatnak. <http://www.unesco.hu/>

A Harlan Lane interjú megjelent a Jelnyelvi Oktatók Egyesülete honlapján. <http://www.jelnyelvoktatas.hu/>